

**НАСТАВНА
ПРОГРАМА**

**МИНИСТЕРСТВО ЗА ОБРАЗОВАНИЕ И НАУКА
БИРО ЗА РАЗОЈ НА ОБРАЗОВАНИЕТО**

ТУРСКИ ЈАЗИК

ОСНОВНО ОБРАЗОВАНИЕ

СКОПЈЕ, Март 2008

1. ВОВЕД

Наставата по предметот Турски јазик во VII.-IX. одделенија, ќе овозможи да се развиваат знаењата и способностите на учениците. Ќе помогне учениците да го употребуваат турскиот јазик на секое поле. Исто така ќе овозможи да се развиваат уметничките, културните, историските, моралните, духовните и националните вредности кај учениците; ќе им го зајакне чувството за национална свест. Со наставниот предмет турски јазик, учениците може да ги сфатат и коментираат литературните видови, кај нив ќе се развиваат способностите за слушање, говорење, читање; ќе се оспособуваат да го користат литературниот говорен и пишан турски јазик во своите истражувања, раскажувања.

Наставниот предмет турски јазик, игра голема улога во изучување на други јазици.

Наставниот предмет турски јазик е симболот на националната припадност и основа е на образованието на мајчиниот, турски јазик. Со изучување на литературниот турски јазик, учениците ќе може да ги разберат сите видови дела и теми кои ќе ги читаат, исто така ќе може да се вклучат во давање коментари, ќе им помогне на учениците да употребуваат свои изрази во усното излагање, во читањето и коментирањето на литературните дела, исто така ќе им помогне за саморазвивање на образовните способности кај самите себе.

Со брзиот развој на технологијата и науката, се вршат влијанија на сите сегменти од образованието, и поради тоа неопходно е да се направат реформи и во образовните процеси. Од традиционална настава кое беше актуелно во минатото, сега акцентот спаѓа врз ученикот, тој е центарот на случувањата во образовниот процес, се обраќа внимание на развојот на способностите на ученикот.

При овој развоен процес од учениците се очекува да добијат знаења како што се:

- **Сфаќање, подредување, класифицирање, критикување, воспоставување врска, претпоставување, правење на анализа-синтеза и вреднување;**
- **Истражување, изнаоѓање на знаења, коментирање и добивање на искуство;**
- **Самопретставување, воспоставување комуникација, соработка со своите другарчиња, дискутирање, решавање на проблеми, донесување одлуки со консензус.**

Се очекува учениците да добијат знаења од овие основни способности. Добивање и развивање на знаењата зависи од тоа како и колку ученикот активно правилно ќе го користи својот мајчин јазик.

Јазикот игра најважна улога во воспоставувањето на комуникација, добивање на знаења, саморазвивање на способностите кај учениците. Поради тоа, учениците мораат да го усовршат и да добијат основни знаења за јазикот, за да можат полесно да ги совладаат способностите како што се: слушање, говорење, читање, пишување, визуелно читање и презентација. Во процесот на развивање на мајчиниот јазик, овие подрачја играат многу важна улога.

Според наставниот план за предметот Турски јазик планирани се по 4 часа неделно, односно 144 наставни часа годишно.

СТРУКТУРАТА НА ПРОГРАМАТА

Структурата на наставните програми за VII.-IX. одделенија:

Првиот дел се состои од: Главните цели на наставните програми на Турски јазик за VII-IX одделенија, општите цели за VII. одделение, постигнувањата во VII. одделение, наставни подрачја, постигнувања, активности и објаснувања.

Вториот дел се состои од: Дидактички препораки во врска со програмата, оценување и вреднување на постигнувањата на учениците, стандардите на наставната програма, нормативи во врска со наставниот кадар, очекувани резултати.

ЗАБЕЛЕШКА:

Согласно динамиката за воведување на деветгодишното основно воспитание и образование наставната програма за учениците во VI одделение на осумгодишното основно училиште од учебната 2008/09 година е еквивалентна на наставната програма за VII одделение на деветгодишното основно училиште.

2. ЦЕЛИ ЗА РАЗВОЈНИОТ ПЕРИОД ЗА VII. VIII. и IX. одд. ПО ПРЕДМЕТОТ ТУРСКИ ЈАЗИК:

- да развива интерес и знаење за историскиот развој на турскиот јазик;
- да ги усвојува основните знаења од фонетиката, морфологијата, синтаксата и да ги применува при усното и писменото изразување;
- да прави разлика меѓу лексичкото и граматичкото значење на зборовите;
- да ги препознава неологизмите и да го толкува нивното значење;
- правилно да ги употребува правописните норми;
- да умее да интерпретира/коментира текстови од уметничката литература;
- да ги препознава спецификите и да прави разлика помеѓу лирско, епско и драмско дело;
- да се поттикнува за интегрално (целосно) читање книги од различни родови и видови;
- да се оспособи за критички и креативен пристап кон литературни, научни и др. видови текстови;
- да се оспособи за разни форми на писмено изразување, со посебен акцент на креативното пишување;
- да се оспособи за интерпретирање и вреднување на литературни, сценски, филмски, телевизиски и друг вид медиумска продукција;
- да умее да прави корелација со содржини од другите наставни подрачја, особено со: ликовното, музичкото, филмското, театарското и други уметнички подрачја;
- да се оспособи за примена на информациите до кои дошле преку ИКТ.

3. ЦЕЛИ НА НАСТАВАТА ВО VII ОДДЕЛЕНИЕ

Ученикот/ученичката:

- да се оспособи да прави разлика меѓу основните карактеристики на турскиот јазик, во неговиот историски развој, да ги препознава азбуките кои се употребувале во изминатиот период, да ги препознава турските дијалекти;
- да се оспособи да ја препознае најголемата особеност на турскиот јазик т.е. големата вокална хармонија
- да се оспособи да знае за функционирањето на именките во речениците, да може да ги употребува именките според својата функција;
- да се оспособи да ја знае функцијата на придавките во реченицата, да може правилно да ги употребува придавките;
- да се оспособи да го сфаќа значењето на глаголите;
- да се оспособи да ги знае функциите и значењето на прилозите во реченицата;
- да се оспособи да ги знае функциите на сврзниците, извичните и модалните зборови и да го знае значењето на овие зборови при употреба во реченицата;
- да се оспособи за правилно да ги употребува правописните норми (да ги знае правописните правила и интерпункциските знаци);
- да се оспособи правилно да ги пишува и правилно да ги употребува интерпункциските знаци;
- да се оспособи за да ги употребува правилата за читање, да го сфати значењето на прочитаниот текст; да го вреднува прочитаниот текст;
- да се оспособи за да ги сфати особеностите на литературниот вид (проза и поезија);
- да се оспособи да ги препознава анонимните народни литературни поетски творби како што се: манињата, проспивките и кошмите;
- да се оспособи да ги препознава особеностите на прозните литературни видови;
- да се оспособи за да ги употребува правилата за пишување;
- да се оспособи за пишување на потврдни текстови (официални и приватни писма, молба, телеграма); да може да пишува извештај, мислење;
- да се оспособи за да ги објаснува поговорките, изразите, исказите и зборовните групи; и да ги употребува правилно кога ќе има потреба;
- да си го збогати речникот;
- да се оспособи со писмено изразување да се претстави себеси и да може да напише композиција;
- да се оспособи за да има основни знаења за Театарот и да ги познава драмските видови;
- да може да ги сфаќа и коментира општествени случувања од својата блиска средина.

4. НАСТАВНА ПРОГРАМА ПО ТУРСКИ ЈАЗИК ЗА VII.ОДДЕЛЕНИЕ

ТУРСКИ ЈАЗИК				
Наставно подрачје: КОМУНИКАЦИЈА (15 наставни часа)				
СЛУШАЊЕ	ЦЕЛИ	СОДРЖИНА	ПОИМИ	АКТИВНОСТИ МЕТОДИ
	<p>Да може да ги употребува правилата за слушање.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Определување на целта за слушање. • Определување на адекватен метод за слушање. • Слушање без да го прекине говорителот и слушање со почит. • Слушање без да им смета на другите. • Земање на збор во адекватно време за поставување на прашања во врска со слушнатото. • Насочување на вниманието кон слушнатото. • Слушање со адекватно однесување. • Ги употребува методите и техниките за слушање. 		<ul style="list-style-type: none"> ○ Вежби за слушање; да се има во предвид дека учениците од 7-мо одделение највеќе 10 минути имаат концентрација за активно да може да слушаат. ○ Секоја вежба или активност за слушање треба да се реализира според определен метод и техника. ○ Вежби за определување на најадекватен метод што ќе го употребуваат учениците при слушање (фаќање на забелешки, визуелизација, поставување на прашања и др.). ○ Собирање на информации во врска со темата што ќе ја слуша, подготвување на прашања за темите кои ги интересира, подготовка на потребните средства за фаќање забелешки.
	<p>Да може го сфати слушнатото, да го реши и да го вреднува.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Да внимава на изговорот, на висината на тонот и акцентот при слушнатото. • При слушање ги приметува главните зборови, ја определува темата и главната мисла/идеа. • Опредлување на елементите како што се случка, место, време, лице при слушањето. • Определување на односот причина-последица, цел-заклучок во врска со слушнатото. • Прави кратко резиме според хронолошки редослед и според логичко развивање на слушнатото. • Составување прашања и давање на одговор во врска со слушнатото. • Истражување на значењето на непознатите зборовите кои ги слушал. • Давање примери и споредување од својот 	<p>Изговор Главна тема Цел-заклучок Јазик на телото</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Сфаќање, разрешување и вреднување на слушнатото, и употреба на материјалите за слушање во насока на реализација на способностите. • при слушањето, изразите што започнуваат со „според моето мислење, според мене, од моја гледна точка и др., и што се прифатени од сите и не се променуваат, може да ги оддели. • Вежби за да се направи споредба за споменатите предмети, случки, лица, места и др. во слушнатите теми. • При отворено претставување на главната тема/главното чувство, им се пружа прилика учениците слободно и со свои изрази да се изразуваат. <p>Активност: „Критикување„, при слушање на зборовите, нивното значајно спојување - синоними и антоними . Во активноста „Да бев јас„, учениците ги завземаат местата на главните ликови од делата или на говорителите,</p>

		<p>секојдневен живот во врска со слушнатото.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Добивање знаење/информации за лицата, темата или писателите/поетите за кои слушал. • Барање да даде одговори за слушнатите што, каде, кога, како, зошто и кој. • Вреднување на слушнатото од јазична и од гледна точка на изразување. • Вреднување на слушнатото од содржинска гледна точка. 		<p>и со слободно изразување го искажуваат своето мислење.</p> <p>Во активноста „Ти си на ред„ процесот на слушање преминува на учениците, и од нив се бара да го продолжат говорот користејќи ја својата имагинација.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Вреднување на слушнатото и способностите; се вреднуваат со прашања од типот како што се: отворени, кратки, пополнување на празен простор, пополнување на работни листови, формулари за вреднување и др.
<p>Да го знае видот, методите и техниките на слушањето.</p> <p>Да створи навика за активно слушање и да си го збогати речникот</p>		<ul style="list-style-type: none"> • Слушање со испрашување и со учество. • Учествување за претставување и презентирање на песна, расказ и приказна. • Слушање на групни говори и дебати. • Сфаќање на значењето на зборовите. • Изучување на текстови од литературните видови: песна, поезија, песничка. 	<p>Учество Уметност Наука Комуникација Сфаќање</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Барање од ученикот да собира информации, подготовка на визуелни средства и правење на вежби за слушање, за да направи истражување за определена тема. • Добиените информации/знаења надвор од училиштето, да се споделат во училницата-класот. • Вежба за слушајќи да се вклучи во процесот, да постави прашање, да објаснува. • При збогатување на својот речник-вокабулар, да го употребува речникот на турскиот јазик, да го користи речникот на изрази, поговорки, термилошки речник. • Вежби за согледување на зборови со исто, приближно, спротиставено значење. <p>Активност: „Собирање„ на брзозборки, гатанки, литературни видови на усната култура. Од учениците се бара некои од овие усни литературни видови да ги научат и да ги споделат во класот со своите другарчиња.</p>

ГОВОРЕЊЕ	<p>Да може да ги употребува правилата за говорење</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Правење подготовка за слушање. • Започнување на разговор со адекватни изрази и употреба на адекватни изрази при говорењето. • Говорење адекватно според средината во која што се наоѓа. • Формирање на реченици според синтаксички правила на турскиот јазик. • Во говорењето употребува учтиви зборови. • Во говорењето прави корелација помеѓу причина-последича и цел-заклучок. • Говорењето го завршува со адекватни изрази. 	<p>Обраќање Учтивост</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Вежба за реализација на зададено истражување, ученикот да собира информации за определена тема, да подготви визуелни материјали и да прави говорни подготовки. • Вежби за изрази кои се употребуваат за започнување на разговор, како што се изразите: „Здраво, добар ден, се извинувам, добро дојдовте“. • Вежба за определување на целта на говорењето кај ученикот со прашување на прашања од типот: „На која тема ќе говориш?“, „Што ќе ни раскажеш?“, • Вежби за потенцирање на изразите „Благодарам, довидување и др.,,“ <p>Активност: „Место него,“ наставникот одбира една тема и почнува пред класот да говори на таа тема. Учениците поаѓајќи од помислата „јас да бев..., случката ја коментираат од своја гледна точка.</p> <p>„Воспоставување на дијалог,, класот се дели на два дела. Секоја група подготвува текст за говорење за во различна средина (запознавање, честитање).</p>
	<p>Да се оспособува вербално да може да се претстави себеси, да се приклучува во разговори и да може да си го вреднува говорењето.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Говори со сигурност-доверба во себе. • Усно да ги изразува своите мисли, чувства, имажинации и секавања. • Прашување за нејасното и за работите што го интересираат. • Во говорењето, случките да ги раскажува според случувањата. • Си го вреднува говорењето според содржината. • Говорењето си го вреднува според јазикот, раскажувањето и техниката на презентација. 	<p>Сигурност-Доверба Однесување при говорење Презентација</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Создавање средина и амбиент за да учениците слободно си ги искажуваат своите мисли и чувства. • Вежби за задавање на одговорности за учениците кои немаат доволно самодоверба. При говорењето овие ученици се поттикнуваат, охрабруваат за да зборат слободно. • Укажување на говорните грешки, внимателно и адекватно изнаоѓајќи прилика за тоа. <p>Активност: „Желбите и јас,, истражување на некое лице кој ги реализирал своите помисли-желби, реализирање на активноста за говорење за своите желби.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Вреднување на својот говор и способностите за говорење; се вреднуваат со прашања од типот како што се: отворени, кратки, пополнување на празен простор, пополнување на работни листови, формулари за вреднување и др.

	<p>Да може однапред подготвените (спремните) говори да ги реализира.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Истражување за темата за која ќе говори и подготовка на текстот за говорење. • Говорење со акцентирање на темата за говорење и говорењето да си го планира според темата. • Употреба на различни комуникациски средства, аудио и визуелни материјали при реализација на говорењето. • Дава точни, задоволителни и отворени одговори на прашањата што му се посветени при говорењето. • Употреба на методи и техники за говорење. 	<p>Аудио-Визуелно</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Вежби за претставување, објаснување, давање примери, споредување и со презентирање на докази да се поттикнува главната идеја-мисла. • Секоја вежба за говорење се реализира според определен метод и техника. • Се внимава секоја активност да се реализира со посебен метод и техника. <p>Активност: „Правење на репортажа„, реализирање на активноста репортажа со лице од било која професија.</p> <p>„Дискусија„, учениците се делат во групи. Групите, според зададените теми подготвуваат дискусија за помеѓу нив.</p>
	<p>Да говори според видот, методите и техниките на говорењето. Активно да го употребува гласот и невербалната комуникација.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Да говори адекватно за секојдневните потреби и при наоѓање во различни ситуации. • Да говори пред толпа-група луѓе. • Раскажување според техниките за раскажување на расказ, приказна или филм. • Говорење според зададена улога. • Да си го адаптира дишењето при говорење. • Говорење со јасен тон и глас. • Правилно изговарање на зборовите, употреба на акцентот на правилно место и правење на паузи при говорење. • Внимавање на гестовите при употреба на зборовите. • Воспоставување на визуелен контакт со слушателите. 	<p>Адаптација на дишењето Гестови Мимика Храбар</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Вежби за раскажување на приказна, анегдоти. • Вежба за дискусија на определена тема. • Вежба за прибирање на информации од весници, списанија, енциклопедии и слични извори за некоја определена тема, потоа собраните информации се споделуваат во класот. • Вежби за адекватна употреба на гласот и невербалната комуникација. <p>Активност: „Оживување„, се прави пантомима и куклена претстава.. Вежби за Хаџиват и Караѓоз.</p> <p>„Изрази-изразување на чувства„ – вежба за изразување на различни чувства со различно акцентирање на реченицата.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Вреднување на постигањата во врска со активна употреба на гласот и на невербалната комуникација.

НАСТАВНО ПОДРАЧЈЕ: ЈАЗИК – 20 Наставни часа

ЦЕЛИ	СОДРЖИНА	ПОИМИ	МЕТОДИ И АКТИВНОСТИ
1. ГРАМАТИКА			
<p>Да се запознае со азбуки на Турците употребени низ историјата; Фонетика:</p> <p>„Однос на глас-буква,,; Да може да ги употребува правилата за вокали и консонанти.</p> <p>Да ја знае најважната особеност на турската граматика-големата вокална хармонија; Да ги знае и разликува зборовите според нивното значење; Во говорна и писмена форма правилно да ги употребува.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Да ги запознае Гоктурската, Ујгурската, Арапската и Латинската азбука • Да го знае односот помеѓу гласот и буквата. • Да ги знае вокалите и нивните особености. (голема вокална хармонија) <p>Да ги знае консонантите и нивните особености (изедначување по звучност на безвучните консонанти, озвучување на безвучните консонанти и др.)</p> <ul style="list-style-type: none"> ○ Именка, придавка, прилог, заменки, глаголи. 	<p>Гоктурска азбука Ујгурска азбука Арапска азбука Латинска азбука Голема вокална хармонија Издначување по звучност на безвучните консонанти Озвучување на безвучните консонанти Именка Придавка Прилог Заменка Глагол</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Вежби за ученикот да ги знае периодите кога се употребувале овие четири (4) азбуки кај Турците. • Вежби за сознавање дека на крајот на зборот не може да се најдат консонантите (b, c, d, g). • Вежби за сознавање дека безвучните консонанти (p, ç, t, k) омекнуваат кога се помеѓу два вокала и кога се наоѓаат на крајот на зборот и кога се додава наставка која почнува со вокал. • Вежби за сфаќање на значењето на зборовите и вежби за покажување на овие зборови во реченицата. • Вежби за сфаќање и правилна употреба во реченицата на видовите зборовите како што се: именки, придавки, прилози, заменки, предлози, извични зборови и сврзници.
2. МОРФОЛОГИЈА			
<p>Да ја сфати функционалноста на именката во реченицата, да може ги употребува именките според својата функцијата.</p> <p>Да ја знае единната и множината кај именките. Да ја знае функцијата на падежите кај именката.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Именки во единна • Именки во множина • Збирни именки • Падежни наставки кај именките • Да знае да ги употребува падежните наставки (i, e, de, den, in) 	<p>Според составот, Според значење, Според бројот Номинативна форма Акузативна форма Дативна форма Локативна форма Аблативна форма Генитивна форма на именките</p>	<ul style="list-style-type: none"> ○ Вежби за препознавање на единна и множина кај именките. ○ Вежби за составување на листа од збирни именки. ○ Вежби за осознавање на односот помеѓу падежните форми и глаголот, вежби за определување на функцијата на зборовите кога се во некоја падежна форма и неговото значење во речениците. ○ Вежби за пополнување на падежни форми кај зборот даден во реченицата.

<p>Да ја препознава функцијата на придавките, да знае да ги употребува според својата функција. Да го знае значењето помеѓу именката и придавката .</p>	<p>Придавки Качествени придавки Односни-релативни придавки: - Показни придавки; - Бројни придавки (броеви); - Неопределени придавки; - Прашални придавки;</p>	<p>Качествени придавки Односни придавки Показни придавки Бројни придавки (броеви) Неопределени придавки Прашални придавки</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Вежби за пополнување на празните места во реченицата со адекватни придавки. • Вежби со сите видови на придавки; • Вежби за да ги разликува качествените и односните придавки. • Вежби за правилна употреба на придавките во реченицата. • Вежби за да го воочи значењето помеѓу именката и придавката.
<p>Да ја препознава функцијата на заменката во реченицата; да знае да ги употребува заменките според својата функција.</p> <p>Правилно да ги употребува заменките во говорна и пишана форма.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Заменки: • Лични заменки; • Показни заменки; • Неопределени заменки; • Прашални заменки. 	<p>Лични заменки Показни заменки Неопределени заменки Прашални заменки</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Вежби за вметнување на зборови (именки) наместо заменките. • Вежби за користење на адекватни заменки во реченицата. • Вежби за осознавање на разликата на показната придавка од показната замена во реченицата.
<p>Да го знае значењето на глаголите.</p> <p>Да знае што е глаголски начин и конјугација на глаголот.</p> <p>Да знае кои се потврди и желбени начини кај глаголите.</p> <p>Да знае што е сложена форма кај глаголите.</p> <p>Да знае што е потврдна и негативна форма на глаголот.</p> <p>Да знае да ја употребува</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Да ги препознава глаголските зборови. • Индикативни глаголи (минато определено свршено време и минато неопределено свршено време, сегашно време, идно време, аорист); • Пожелен глаголски начин (условен начин, желбен, наложителен начин, заповеден начин,) • Да знае да ги употребува 1, 2, 3 ице еднина и множина кај глаголите. • Сложени форми (време) кај глаголите: предминато време (плусвамперфект), наротив, кондиционал • Негативна форма: наставка -ma/-me 	<p>Дејство, работа Индикативни начини Пожелни глаголски начини Наставки за лице Предминато време Наротив кондиционал -ma/-me</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Вежби за пронаоѓање на зборовите кои означуваат дејство, работа во реченицата. • Вежби со глаголски начини во реченицата. • Вежби за употреба на наставките за лице кај глаголите. • Вежби за употреба на сложената форма (време) и неговите особености кај глаголите. • Вежби за употреба на сложени форми (времиња) во реченицата. • Вежби за образување негативен начин кај глаголите.

<p>глаголската наставка кај глаголите.</p>			
<p>Да знае што е функцијата на прилогот во реченицата</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Прилози: • Прилог за време; • Прилог за начин; • Прилог за место; • Прилог за количина; • Прашален прилог. 	<p>Прилози Прилог за време Прилог за начин Прилог за место Прилог за количина Прашален прилог</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Вежби за видот на прилогот и неговата адекватна употреба во реченицата.
<p>Да ја знае функцијата на предлозите, сврзниците и извичните зборови во реченицата; да знае да ги употребува во реченицата.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Предлог • Сврзник • Извични зборови 	<p>Предлог Сврзник Извични зборови</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Вежби со зборовите кои се употребуваат и како сврзник и како предлог во реченицата. • Вежби за употреба на предлозите “Hâlbuki, ne var ki, böylece, oysa, bu nedenle, bundan dolayı, ama, fakat, yalnız, sadece...” во реченицата. • Вежби за пополнување на празни места со предлози и сврзници. • Вежби со извични зборови кои искажуваат чувства.
<p>3. ПРАВИЛНО ГОВОРЕЊЕ И ПИШУВАЊЕ</p>			
<p>Да ги употребува зборовите според правописните правила (правопис, правилна употреба на интерпункциските знаци)</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Да знае зборовите да ги пишува одделно и слеано • Наставките “-mi” и наставката “-ki” да знае правилно да ги пишува. • Зборчето “ile” да знае да го пишува како наставка. • Да знае правилно да ги употребува големите букви. 		<ul style="list-style-type: none"> • Вежби за испаѓање на консонант, озвучување на безвучни консонанти, едначење по звучност на безвучните консонанти (hiçbir, hiçbir şey, herhangi bir, her şey vb.). • Вежби за правилно пишување на прашалната наставка <i>-mi</i>, сврзникот <i>de</i> и наставката <i>-ki</i>. • Вежби за употреба и начин на пишување на зборчето “ile” како наставка. <ul style="list-style-type: none"> • Вежби за пишување со голема буква сопствените именки, реченицата да ја започне со голема буква, деновите и месеците кои претставуваат некој историски датум да ги пишува со голема буква. • Вежби за избегнување на повторувањето на истите зборови во една реченица.
<p>Да знае правилно да ги употребува интерпункциските знаци.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Да знае правилно и на адекватно место да ги употребува интерпункциските знаци. 	<p>Точка, запирка, Точка запирка, Две точки, Три точки, Црта,</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Вежби за правилно пишување-делење на слогот при крајот на редот. • Вежби за употреба на интерпункциски знаци во една реченица.

		Цртичка, Апостроф, Наводници, Крива црта	
--	--	---	--

НАСТАВНО ПОДРАЧЈЕ: ЧИТАЊЕ, ЛИТЕРАТУРА И ЛЕКТИРА – 50 Наставни часови			
ЦЕЛИ	СОДРЖИНА	ПОИМИ	METOD VE ETKİNLİKLER
<i>1. Да ги употребува правилата за читање</i>			
Да може да ги применува правилата за читање	<ul style="list-style-type: none"> • Ја определува целта на читањето. • Определува метод според целта на читањето. • Гласно и читање во себе. • Правилно изговарање при читање на текстовите. • Чита, внимавајќи на интерпункциските знаци. • При гласно читање внимава на акцентот и на тонот. • Јасно чита. • Кратенките на зборовите ги чита според правилата на турската граматика. • Чита со прибирање на белешки. • Течно чита. • Чита внимавајќи на видот на текстот (приказна, драма, песна, роман). • Чита лирски и епски песни. • Различните текстови правилно ги чита. • Чита според правилата за читање во себе. 	<p>Гласно читање</p> <p>Читање во себе</p> <p>Акцентирано читање</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Секое читање треба да се реализира според определен метод, секоја активност треба да се реализира со посебен метод. • Внимавајќи на видот на текстот и според целта на читањето се употребуваат следните техники на читање: гласно читање, читање во себе, одбрано читање, читање со фајќање на белешки. • Вежби за развивање на способностите за сфаќање и брзината при читање на непознат текст. • Вежба за читање на текстови од различен вид. • Вежби за развивање на техники за гласно читање и читање во себе.

<p>Да може го разбира и анализира текстот што го чита</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Ги претпоставува значењата на ново сретнатите зборови во текстот и да ги објаснува. • Ги препознава зборовите и зборовните групи од прочитаниот текст. • Ги пронаоѓа клучните зборови во текстот. • Ја определува темата на текстот. • Ја определува главната мисла/идеа во текстот. • Ги определува помошните мисли/идеи во текстот. • Определува кое лице го раскажува текстот. • Ги определува елементите како што се лице, случка, време, место. • Го разликува односот причина-последица во текстот. • Го разликува односот цел-заклучок во текстот. • Ја сфаќа врската помеѓу насловот и содржината на текстот. • Гради заклучоци од прочитаното. • Ги изнаоѓа `покриените` елементи во прочитаниот текст. • Ја сфаќа содржината од прочитаниот текст по хронолошки и логичен редослед. • Ги определува проблемите кои ги има во текстот и изнаоѓа различни решенија. • Пронаоѓа содржинска врска помеѓу текстовите. • Прави споредби според прочитаните текстови. • Дава примери од својот живот и од својата блиска околина во врска со прочитаното. • Се замислува себе си место лицата во текстот 	<ul style="list-style-type: none"> • Со цел за да се исконтролираат претпоставките на учениците се користат речници. Се прават активности за зборови и зборовни групи на кои учениците не им го знаат значењето. Поаѓајќи од примерите се прават вежби каде што учениците им ги наоѓаат значењата на зборовите. • Кај прочитаните текстови се употребуваат зборови кои ќе потпомогнат за изнаоѓање или за потсетување на темата на прочитаниот текст. • При изнаоѓање на главната тема/идеа на текстот, им се дава прилика на учениците слободно да се изразуваат. • Се утврдува раскажувачот од кое лице (1 или 3 лице) го раскажал текстот. Учениците се насочуваат кон особеностите на раскажувачот и случките во текстот. • Се пронаоѓаат индиректно дадените судови во текстот. • „Карактери на едно место,,: Особеностите на карактерите на лицата се редат во табела. • „Дополнување,,: Се одбираат од текстот реченици кои изразуваат однос причина-последица. • „Накратко...,,: Во училницата се реализира активност на гласно читање. Учениците ја пронаоѓаат главната и помошните идеи/мисли во текстот и на тој начин го анализираат текстот. • „Нареди ме,,: Текстот се дели на делови. Се реализира активност каде што испомешаните делови се редат
--	---	--

	<p>и ги коментира случките, мислите.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Ги класифицира лицата и случките од прочитаниот текст. • Ги определува `елементите` од прочитаниот текст. • Ја определува целта на писателот и се запознава со животот на писателот. • Бара одговори на прашањата `5Н 1К` од прочитаното. • Формира прашања во врска со прочитаниот текст. • Ги разликува критиките во прочитаниот текст. • Поаѓајќи од текстот дава свои претпоставки. • Дава своја претпоставка за прочитаниот текст пред и после читањето. • Ги сфаќа особеностите во врска со видот на текстот. 	<p>хронолошки. Хронолошки наредениот текст се анализира.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Изнаоѓање на решенија,: Прашањата во врска со текстот се одговараат со помош на изразот „Јас да бев....“, и на тој начин се бара решение. • „Отсликување,: Учениците се делат на групи. На секоја група им се дава текст. Текстот во рамките на групата се чита. По едно лице од секоја група го резимира текстот. Потоа членовите на групите делејќи еден бел лист на три дела ги отсликуваат трите дела од текстот - вовед, главен и завршниот дел од текстот и адекватните најважни реченци од текстот ги препишуваат на цртежот. На овој начин создадените слики се разменуваат во рамките на членовите на групата. • „Оживување на раскази,: Еден од учениците одбира еден расказ кој највеќе му се допаднал. Себеси се става наместо главниот или друг лик во расказот. Според темата на расказот или облекувајќи костум адекватен на лицето што ќе го оживува излегува пред класот и го оживува расказот од своја гледна точка. • „Напревар,: Од страна на наставникот се одбира информативен текст-новина. Овој текст им се дели на различни ученици. Ученикот кој ќе го прочита најјасно и најтечно текстот ќе се награди. • Вежба за „Скица-карта на расказот,„ • Вежба за резимирање на прочитаното со свои зборови, внимавајќи на главната идеја
--	--	---

			<p>и детаљите на текстот.</p> <ul style="list-style-type: none"> • На учениците им се дава задача да истражуваат за животот на писателот и за другите негови дела.
<p>Да знае да го вреднува текстот што го прочитал.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Го вреднува јазикот и стилот на раскажување во прочитаниот текст. • Го вреднува прочитаниот текст од содржински аспект. • Ги вреднува физичките и психичките карактеристики на лицата кои се среќаваат во прочитаниот текст. 		<p>„Го вреднувам прочитаното,“: Учениците се делат на групи. Првата група го определуваат бројот на зборовите и зборовните групи во текстот, втората група ученици ги идентификуваат и групираат придавките и ги класифицираат според нивното значење, а пак третата група на ученици ги пронаоѓаат зборовите кои се фигуративно употребени во текстот. Дискутирајќи за донесените заклучоци се доаѓа до општо мислење за употребениот јазик и за раскажувањето во текстот.</p> <p>„И мене прашај ме,“: За прочитаниот текст со наставникот заедно се определуваат критериумите за вреднување. Во училиницата се чита еден текст. За прочитаниот текст еден ученик се одредува да направи репортажа. Шетајќи со микрофонот во рацете, ги интервјуира учениците кои се одмараат во училиницата за време на одморот и им го зима мислењето за критериумите. По изјаснувањето на своето гледиште за критериумите, другите ученици се изјаснуваат дали го прифаќаат или не мислењето на своето другарче.</p>
<p>Да се здобие со навика за читање.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Да се насочуваат учениците за користење на речник за да се контролираат дадените претпоставки од нивна страна. 		<ul style="list-style-type: none"> • Вежби за збогатување на речникот на учениците со употреба на Турски речник, речник на поговорки и изрази,

	<ul style="list-style-type: none"> • Да се употребуваат синоними и антоними во текстот. Употреба на ново формирани зборови. 		енциклопедиски речници и др.
2. Литература			
<p>Да ги знае особеностите на литературните видови. (проза и поезија)</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Да ја воочи разликата помеѓу усната и пишаната литература. • Да покаже ист интерес за литературните видови: приказна, расказ, анегдота, песна, брзозборки и др. 	<p>Приказна Расказ Анегдота Песна Брзозборки</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Вежба за објаснување што е тоа усна и пишана литература. • Вежба за вооживување дека иста тематика на еден текст може да се обработи со различни литературни видови. Учениците добиваат основно знаење за определен литературен вид поаѓајќи од особеностите на тој вид. • Ги пронаоѓаат литературните видови расказ, приказна и анегдота, со употреба на адекватни техники за истите. • Определување на техниките на расказот преку слушање. • „Мене би ме слушал ли?„: Создавање на аудио касета со раскази, анегдоти, брзозборки, мемоари, поговорки кажани од страна на учениците. Се именува касетата. Се обработува насловната страна на касетата и касетата се вади на продажба.
<p>Видови на поезија: Видови поезија кај анонимна народна литература: да знае да ги препознае манињата, успивките и кошмите</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Ги воочува значењето на зборовите помеѓу нив и дава адекватни примери. • Ги употребува зборовите со различно значење, а што определуваат ист поим. Ги препознава видовите на поезија. • Знае дека четворостихот се употребува за единица мерка во народната поезија. Идентификува што е рима и ги знае 	<p>Маниња Успивки Кошма Рима</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Вежби за идентификување на римата и музичноста во песната. • Не се употребуваат термините видови рима и не се употребуваат. <p>Воочување дека песната искажува чувства, мисли. Во поезијата зборовите дека се употребуваат надвор од своето значење.</p> <p>„Бавча на поезијата„: Помеѓу учениците се</p>

	<p>видовите рима (пола, цела, богата рима).</p> <ul style="list-style-type: none"> • Прави анализа на песна: ги определува двостихот, четворостихот (катренот), главната идеја и темата, ги препознава особеностите на лиризмот во песната, мотивите и ги наоѓа во текстот. Ги идентификува ритмот и римата. 		<p>организира натпревар за најубаво прочитана песна, со што секој ученик си ја одбира и учествува со својата најсакана песна. Во училишната се прави жири составено од пет члена. Жирито, со гласање ја одбира најубавата песничка.</p> <p>„Мелодичноста на зборот,“: Песната се чита заедно со инструментална адекватна музика.</p> <p>„Асоцијации и чувства,“: се пишува песна со дадените зборови кои ќе се употребат како асоцијации на некое чувство. Напишаните песни ќе се читаат со определена ритмика која ќе ја измислат самите ученици.</p> <p>Пронаоѓање на разликата: Се читаат текстови со синоними (песна, маниња, кошми), и се пронаоѓаат различните значења на зборовите.</p> <p>Вежба за воочување на елементите од теорија на литературата.</p>
<p>Видови на проза: Да ги знае особеностите на видовите на проза.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Да дефинира што е расказ. • Да ги определи елементите на расказот (случка, лице, место, време). • Да ја определи темата, главната идеја и целта на расказот. • Да ги пронајде воведниот, главниот и заклучокот во текстот и да се здобие со знаења за тоа што е параграф. • Да го разликува расказот од другите литературни видови. • Да има знаење за животот на писателот на расказот. • Да го разликува монолот од дијалогот во расказот. • Да определи расказот од кое лице е раскажан. 	<p>Расказ Параграф Биографија Автобиографија Монолог Дијалог</p>	<p>— вежби за идентификација, раскажувањето расказот од кое лице е извршено (1 или 3 лице), се определуваат особеностите на раскажувачот и за односот помеѓу случките во текстот.</p> <p>„Карактери на едно место,“: се прави табела во кое се класифицираат карактеристиките на лицата.</p> <p>—Го изгубив редоследот, би ми помогнал ли?: вежба со менување на местата на буквите во изучените зборови и учениците ги пронаоѓаат, поправаат и правилно ги употребуваат зборовите во реченицата.</p> <p>—Пишување на расказ: Се составува од различни раскази еден расказ. Се пишува</p>

	<ul style="list-style-type: none"> • Да ги определи особеностите на употребениот јазик во расказот. • Да разликува и да знае што е биографија и автобиографија. • Монолог и дијалог. 		<p>еден расказ употребувајќи различни веројатности „Ако ...беше/не беше, што ќе се случеше?„.</p> <p>–“Завесата се крева,,: Се пишува драмски текст на определена тема и еден расказ се претвара во драмско дело. Делото се става на сцена.</p> <p>–,,Составување некоја дневна тема,,: вежба за пишување на мислења и ставови во врска со некоја дневна тематика.</p> <p>Секој си има некоја своја приказна: вежба за пишување на биографија на некое лице, член на семејство или некој од блиската околина.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Вежба за „шема на расказ,, употребувајќи ги елементите на расказот како што се: главни и помошни карактери, место, време. • Подредување на измешани параграфи кои го изразуваат воведниот, главниот и заклучниот дел од расказот. Учениците треба правилно да ги подредат параграфите. • Вежба за истражување и пронаоѓање информации за биографијата на писателот и за други напишаните негови дела.
3. Лектура			
Да се здобие со способност за читање на делови од независни препорачани дела.	ЛИСТА НА ЛЕКТИРИ: 1. 2. 3. 4. 5. 6.	Слободно читање	<ul style="list-style-type: none"> • Чита текстови од различни видови. • Континуирано го следи печатот. • Составува библиотека од прочитаните книги. • Ги користи книгите што ги поседува, библиотеките, саемите за книги.

	<p>7.</p> <p>8.</p> <p>9.</p> <p>10.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Го споделува мислењето што го здобил од читањето со своите другарчиња. • Прошетка-екскурзија: Се организира екскурзија до библиотеците. • Расказ на неделата: Читање на раскази од страна на учениците во класот. Се наградува ученикот кој најубаво го прочитал своето дело. • „Книга на неделата,,: Се промовираат прочинатите книги, најдобро промовираната книга се бира како книга на неделата. Промоторот-ученикот се наградува. • „Торба за книги,,: Се подготвуваат неколку нумерирани торби од претходно групирани книги и со подготвена листа со нивни имиња се ставаат во торбата. Учениците секоја недела од торбата одбирајќи по една книга ја читаат. Во процесот на читање може да се вклучат и родителите како слушатели или читатели. • Вежба за анализа на лицата кои се опфатени во делото(главни и споредни ликови и нивните особености).
--	--	--

НАСТАВНО ПОДРАЧЈЕ: ИЗРАЗУВАЊЕ И ТВОРЕШТВО – 50 наставни часа

ЦЕЛИ	СОДРЖИНА	ПОИМИ	МЕТОДИ И АКТИВНОСТИ
1. УСНО ИЗРАЗУВАЊЕ			
<p>Да ги употребува правилата за говорење</p> <p>Да ги употребува методи и техниките за слушање.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Да го слуша/следи со внимание говорителот и да не го прекинува во текот на неговиот говорот. • Да слуша/следи без да пречи на другите лица. • Да поставува прашања во врска со слушнатото, да одбере кога ќе земе збор за да си го искаже својот став во врска со слушнатото. 		<ul style="list-style-type: none"> • Вежби за следење на говорот на другите, да учествува во дискусии. <p>Активност: „Групна дискусија,,: Учениците се делат во групи, секоја група води дискусија за определен проблем (пр. изнаоѓање на решение за нехигиената во блиската околина). Членовите на групата по ислушување на проблемот водат дискусија на зададената тема.</p> <p>Објаснување: секоја активност за слушање/следење се реализира според определен метод и техника, се внимава секоја активност да се реализира со посебен метод и техника.</p>
<p>Да зборува според правилата на турскиот јазик – секојдневен говор и литературен говор.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Неформално (приватно) и официјално (литературно) говорење. • Говорење со употреба на стандардниот турски јазик. 	<p>Неформално говорење (обраќање) Официјално говорење (обраќање) Говорење со употреба на стандардниот турски јазик</p>	<p>Активност: „Нашите,,: оживување на примери од секојдневно различно говорење (на пазар, во семејството, на екскурзија, разговор помеѓу другарите и др.). Се врши разговор без употреба на секојдневни фрази т.е. се говори правилно (на стандарден јазик, без употреба на елементи од дијалектите и говорите).</p> <ul style="list-style-type: none"> • Вежби за употреба на љубезни фрази при говорење. • Говорењето го започнува со адекватни изрази и го завршува со истите (се користат изразите како што се добар ден,

			<p>здро, се извиувам, добро дојдовте, ви благодарам, довидување).</p> <ul style="list-style-type: none"> • При разговор ги користи адекватните изрази за обраќање.
<p>Да раскажува според правилен редослед на случувањата и информациите (воведен, главен и завршен дел).</p> <p>Да ја развива мислата според развојот на темата.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Раскажување според зададен план (вовед, главен и завршен дел). • Да раскажува користејќи податоци, да дава споредбени примери, да претставува, опишува. 		<p>Активност: „Јас сум водич„: Раскажува со опишување на особеностите, со споредување, дава примери, претставува една локација од својата блиска околина, село, град или некоја друга природна убавина.</p> <p>Вежби за раскажување на случки од некој празник, свеченост.</p>
<p>Да знае да се претстави себеси.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Усно да се изразува за своите мисли и чувства. 		<ul style="list-style-type: none"> • Вежби за раскажување на видена или доживеана случка, изразување на свои чувства и мисли. <p>Активност: „Еден убав ден„: Наставникот пред класот раскажува за еден убав и неубав свој ден. Учениците сакаат да си ги искажаат своите искуства на оваа тема. Еден ученик ќе раскаже за еден свој неубаво поминат ден, а друг ученик ќе каже што треба да се направи за овој неубав ден да се преобрази во убав ден.</p>
<p>Да раскажува резимирајќи ги текстовите и темите во нив.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Прочитаното да го раскажува со свои зборови и реченици по хронолошки развој и според логичен сплет. 		<ul style="list-style-type: none"> • Вежба за учениците да го состават правилно изменетиот по хронолошки редослед еден монтиран текст (или ТВ емисија) и да го резимираат според логичен сплет на случките.
<p>Да ги објаснува лицата во своето говорење.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Да ги опишува лицата, нивните особености, чувства. 	Опишување на лица	<ul style="list-style-type: none"> • Вежби за опишување на особеностите на лицата од литературните дела или од блиската околина.
<p>Да ги употребува активно гласот и телесната комуникација.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • При оживување на ликовите адекватно да го употребува својот глас. 	Оживување Играње на улоги	<ul style="list-style-type: none"> • Активност: „Оживување на еден расказ„: еден ученик одбира еден расказ или дијалог. Се става себеси во улога на некое

			лице од одбраниот текст. Го раскажува- оживува расказот од своја гледна точка.
2. ОСНОВНА ЈАЗИЧНА СПОСОБНОСТ - ПИШУВАЊЕ			
Да ги употребува правилата за пишување.	<ul style="list-style-type: none"> • Да внимава на хартијата и редовите во неа. • Да пишува читко и ракописно. • При електронско допишување да внимава на правилата за пишување. • Да пишува со правилен турски јазик. 	Редоследот во листот Параграф Ред Читливост Функционалност	<ul style="list-style-type: none"> • Вежби за оставање на адекватно празно место на бочните страни на листот кај параграфите, редот и помеѓу зборовите. <p>Читливост: Секоја буква да се пишува со своите особености за да не се мешаат буквите.</p> <p>Функционалност: Текстот да е читлив и со лесност да може да се препише.</p> <p>Вежби на пишување на текстови со правилен турски јазик, без да се вметнуваат елементи од турските говори кои се користат во нашите региони.</p>
Пишување според план Да може да раскажува според зададен план. Говорење според правилно редување на случките и информациите.	<ul style="list-style-type: none"> • Да составува план за тоа што ќе пишува. • Да определи наслов и поднаслови во врска со тоа што ќе пишува (воведен, главен и завршен дел). • Да пишува текст според однапред направен план. 		<ul style="list-style-type: none"> • Вежби за подготовка пред пишување, составување на план, вршење на контрола.
Да пишува различни видови на писма. Да ги пишува случките (раскажување, опишување). Да може да пишува потврдни текстови (официјални и приватни писма, молба, жалба, телеграма).	<ul style="list-style-type: none"> • Раскажување. • Опишување. • Пишување на официјални и приватни писма. • Пишување на молба, жалба. • Пишување на телеграма. 	Раскажување. Опишување. Официјално писмо Приватно писмо Молба Жалба Телеграма	<ul style="list-style-type: none"> • Вежба за раскажување и опишување на текстови од видот расказ, приказна, ТВ емисија и др. • Вежби за пишување на официјални и приватни писма. • Вежби за пишување на молба и жалба. • Вежби за пишување на телеграма. <p>Активност: Учениците формираат една фирма, а другите ученици аплицираат за работа со своите биографии, молба за</p>

			<p>работа.</p> <p>„Официјално за тебе,„: вежба за пишување на учениците на едно официјално писмо каде даваат информации за некоја организирана свеченост што треба да се одржи.</p> <p>„Осетлив родител,„: (официјално писмо), учениците ја играат улогата на родител, пишуваат писмо до наставникот како би можеле да му помогнат на своето дете.</p>
<p>Да може да пишува извештај</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Пишување на извештај 	Извештај	<ul style="list-style-type: none"> • Вежби за пишување на извештаи за експерименти, екскурзии, објаснување на празници, забави од својата блиска околина.
<p>Да може да пишува мисловни текстови</p> <p>Да може да ги објасни значењата на поговорките, изразите и стилските фигури (зборовни групи) и да ги употребува на адекватно место во текстот за збогатување на значењето на текстот.</p> <p>Да си го збогатува речникот.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Поговорки • Изрази • Изреки • Зборовни групи 	<p>Поговорки</p> <p>Изрази</p> <p>Изреки</p> <p>Зборовни групи</p>	<p>Активност: се прашува што значење има поговорката „Што има една, а што две раце,„. Се води разговор правејќи споредба на некоја позната ситуација и поговорката. Вежби за пишување на поговорки кои ги знаат учениците. Може да се бара објаснување на некоја изрека или израз.</p>
<p>Да може во писмена форма да се претстави, да пишува композиција.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Пишување на композиција. • Пишување според темата (расказ, приказна, песна). 	Композиција	<ul style="list-style-type: none"> • Вежби со цел за развивање на способноста пишување; пишување на расказ, приказна и песна.
3. ПИСМЕНА РАБОТА			

	<ul style="list-style-type: none"> • Во текот на учебната година ќе се реализираат четири (4) писмени работи. 	Писмена работа	<ul style="list-style-type: none"> • Подготовка за писмена работа: Активности за разговор со учениците за претходните нивни знаења и способности, коментари.
--	--	----------------	---

НАСТАВНО ПОДРАЧЈЕ: МЕДИУМСКА КУЛТУРА – 9 наставни часа			
ЦЕЛИ	СОДРЖИНА	ПОИМИ	МЕТОДИ И АКТИВНОСТИ
Да користи научна технологија	<ul style="list-style-type: none"> • Да ја користи технологијата за прибирање на информации. • Да го сфати значењето на компјутерот во комуникацијата и образованието. • Со цел за презентација на своите чувства, мисли и знаења одбирање на адекватни визуелни средства и употреба на истите. 	Компјутер Постер	<ul style="list-style-type: none"> • Вежби за употреба на компјутерот за поквалитетно презентирање на определена тема .
Да ја знае разликата помеѓу ТВ и радио емитувања како општи комуникациски средства.	<ul style="list-style-type: none"> • Да следи и слуша документарна емисија, презентација и вести за добивање на информации. • Да ги коментира и вреднува презентираниите информации визуелно. • Да си го збогатува речникот употребувајќи визуелни средства. 	Реклама Порака	<ul style="list-style-type: none"> • Вежби за раскажување актуелни теми кои се слушнати на радио и на телевизија (На пример: на тема поплава, војна, земјотрес). • Вежби за коментирање на програми кои ги следеле (новини, презентација, документарна).
Да го препознава филмот и видовите филмови.	<ul style="list-style-type: none"> • Да ја знае разликата помеѓу филмот и документарниот филм. Да ги препознава видовите филмови (црно-бел, долготражен филм, документарен филм). 	Филм Документиран филм	<ul style="list-style-type: none"> • Да ја знае разликата помеѓу филм и документарен филм. • Активност за следење на филм и документарен филм.
Да се здобие со основни знаења за театарот и да ги	<ul style="list-style-type: none"> • Да ги презентира своите чувства, мисли и спомени по пат на драма, 	Глумец Улога	<ul style="list-style-type: none"> • Посети на театарски претстави, ново научените термини како што се актер,

<p>препознава основните театарски видови.</p>	<p>театар, музичка, театарска игра, куклена претстава и др.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Да ги знае театарските термини и да следи театарска претстава. 	<p>Главна улога Споредна улога Главен актер Помошен актер</p>	<p>улога, главна, споредна улога да ги разликува и во говорењето да ги употребува овие ново научени зборови.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Посета на театар и следење на драмска претстава и пишување на текст во врска со проследената претстава.
<p>Да ги разбира-толкува социјалните случувања и да ги коментира.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Да ги сфаќа-толкува случките од својата околина. • Да има почит кон различностите. • Да ги коментира различните случувања. • Да си ги развива секојдневните животни способности: хигиена- исхрана, помош и др. 		<ul style="list-style-type: none"> • Дискусија во врска со општественото значење на празниците, состаноците, спомените и др.
<p>Да ги употребува книгите . Да ги чита детските списанија и новини.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Да се употребуваат речниците и енциклопедиите од рафтовите за книги. • Да се створи навика за земање и навремено враќање книги во библиотека. • Да се средуваат рафтовите со книги, списанија и лектори. • Посета на издавачки куќи. 	<p>Библиотека</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Вежби за поттикнување љубов кон книгата. • Посета на библиотеки. • Слободна употреба на книгите и списанија.

5. ДИДАКТИЧКИ ПРЕПОРАКИ

Наставната програма по предметот **Турски јазик** е конципирана според барањата на современите методи за стекнување знаења и способности на учениците, па така неопходно е пред сè да се примени принципот на корелација и интеграција во самата Наставна програма меѓу сите програмски подрачја, а особено меѓу програмските подрачја **Јазик** и **Литература**, што значи врз примери од литературни текстови да се применуваат и да се проверуваат здобиените знаења од областа јазик. Исто така, во интегрираното планирање на предметното подрачје **Јазик** треба да се вклучат и содржини од странските јазици што го изучуваат учениците, при усвојувањето поими од граматиките на двата јазика; со предметот *историја* (кога учениците се запознаваат со историскиот развој на нашиот јазик може да се дадат примери од Гоктурските текстови); со предметот *географија* (кога се запознаваат учениците со турските говори и дијалекти); со *ликовното образование* (со ликовно претставување на ликови и настани од интерпретираните литературни текстови); со *музичкото образование* (преку содржините што се поврзани со римата и фигурите на јазикот и др. теми).

Во севкупното планирање на содржините на наставниот предмет **Турски јазик** треба да се вклучат и планирања кои се поврзани со вреднување на постигнатите резултати на учениците за време на реализацијата на наставната програма и на крајот од определените образовни периоди. Тоа подразбира дека вреднувањето треба да е дел од дневните, тематските и од глобалните планирања на наставниот процес.

Планирањето на наставата по турски јазик треба да биде во координација со Наставниот план и програмата за овој предмет и да ги опфаќа програмските содржини на сите воспитно-образовни подрачја (Комуникација, Јазик, Литература и Лектира, Изразување и творење и Медиумска култура). При одредувањето на бројот на часовите за предметното подрачје треба да се имаат предвид и специфичностите на условите за изведување на оваа настава во училиштето каде што работи наставникот. Во планирањето на Наставната програма треба да се води сметка за различното тежинско ниво на програмските содржини во рамките на програмата што се извлекува од поставеноста на целите, што треба да е основа на планирањето во наставниот процес. При планирањето на наставните содржини, наставникот исто така треба да води сметка за потребното време (број на часови) што е неопходно да се реализираат истите, а со цел да се постигнат поставените цели, притоа внимавајќи на целокупниот фонд на часовите предвидени за наставниот предмет.

Препораки за користење на годишниот фонд на часови – 144 часа годишно, 4 часа неделно.

- Препорака за поделба на наставни подрачја: Комуникација – 15 часа; Јазик – 15 часа; Читање, литература и лектира – 50 часа, Изразување и творење – 50 часа; Медиумска култура – 9 часа. Ова е само една препорака-предлог. Наставникот имајќи ги пред себе

условите во училиштето, во определени случаи, во темите има право да направи измени (на пример: Може да ги спои темите од наставното подрачје јазик со наставните подрачја Литература, Изразување и творештво, Медиумска култура.).

Наставни средства:

- учебник избран на ниво на училиштето за соодветниот предмет, одобрен од Министерот;
- приказни, раскази, книги, албуми, енциклопедии, речници, правопис, граматика и сл;
- интернет;
- списанија – традиционални детски списанија (верифицирани списанија);
- Аудио-визуелни средства – ЦД, касети и др. Литературни дела (текстови);
- Книги адекватни на нивото на учениците за развивање на способноста за читање;
- Извори за читање кои што се наоѓаат во блиската околина: културни споменици, музеи, домови на културата, библиотеки, кина, театри, национални паркови и др.

6. ОЦЕНУВАЊЕ НА ПОСТИГНУВАЊАТА НА УЧЕНИЦИТЕ

На почетокот потенциравме дека континуираното вреднување на наставниот предмет Турски јазик е мошне важно. Почнувајќи од 4 одделение почнува со нумерирано оценување на учениците, но сепак, и при описното оценување наставникот со иста мерка го следи развојот на ученикот. Така да наставникот го следи, вреднува и оценува ученикот и на тој начин на крајот на учебната година резимирајќи го развојот и постигањата на учениците може најобјективно да ја извлече оценката.

При вреднување наставникот:

1. Наставникот го следи нивото на развој кај ученикот;
2. Наставникот ги употребува предвидените методи и техники, а по потреба внесува нови методи и техники.
3. При подлабоко размислување, ќе се увиди дека има потреба за развој на наставната програма.

Во наставата по турски јазик опфатени се различните активности на учениците. Поради тоа, наставникот за секој ученик подготвува „различен формулар за вреднување и оценување,“; континуирано го следи развојот на ученикот, увиденото го забележува во листата за вреднување.

И во овие годишта (VII.-IX.) на почетокот на учебната година, се забележуваат физичките, психичките, општествените степени за развој и колку тоа учениците се спремни за читање-пишување, и континуирано во текот на целата учебна година се следи.

Сите способности се забележуваат, за неуспехот и задоцнувањата на учениците веднаш се превземаат соодветни мерки.

Во VII. одделение наставникот по Турски јазик за секој ученик подготвува листа за вреднување. На оваа листа за таа учебна година се забележани целите кои треба да ги исполни секој ученик. На тој начин се следи развојот и успехот на секој ученик одделно.

И во овој период навременото следење, реагирање и вреднување на наставникот секогаш дава резултати.

Следењето се врши континуирано и плански организирано.

Вреднувањето на сите активности кои се предвидени со Планот и програмата за 7 одделение по предметот Турски јазик: *следењето се врши преку читање, пишување, усно и писмено проверување на знаењата на учениците, писмени вежби, и др.*

Многу често им се дава на учениците да читаат и нивниот развој континуирано се следи. Следењето, вреднувањето и развојот кај учениците се оценува со нумерички оценки.

Видови на вреднување и оценување:

ДИЈАГНОСТИЧКО ПРОВЕРУВАЊЕ И ОЦЕНУВАЊЕ

На почетокот од учебната година наставникот врши дијагностичко проверување и оценување, со цел да го провери и да го осознае нивото на постигнатите знаења и способности на учениците од претходното одделение и потоа преоѓа на планираните активности. На тој начин го дијагностицира квалитетот на планирањето и реализираните активности од претходната година, така да темите и активностите што треба да ги планира има голема веројатност да бидат поквалитетни од претходната година. Дијагностичкото проверување наставникот може да го реализира со примена на повеќе инструменти, како што се: *дијагностички тестови, со анкетни листови, со усмени прашања подготвени од наставникот, со пишување куси состави.*

ФОРМАТИВНО ОЦЕНУВАЊЕ

Во текот на наставата по Турски јазик во VII одделение се препорачува формативно следење кое ќе овозможи формирање објективни оценувања како повратна информација за постигањата на учениците во определен временски период. Формативното следење на постигањата на учениците наставникот може да ги реализира со користење повеќе методи за оценување:

- *Разговори наставник – ученик;*
- *Усни презентации;*
- *Писмени вежби;*
- *Тестови;*
- *Домашни работи;*
- *Портфолио.*

- собирање показатели за постигањата на секој ученик посебно (ученички творби, искази, изработки и сл.);

- Портфолиото треба во текот на целата година да им е достапно на родителите за да можат да придонесат во квалитетната реализација на наставата по Турски јазик.
- Потфолиото на ученикот, со прочистени и селектирани податоци продолжува во наредното, повисоко одделение.
- Евалуациони листи (подготвени листи за секојдневна употреба за формативно оценување) со однапред подготвени евалвациони листи за секој ученик поодделно, кои се пополнуваат со негова конкретна и специфична активност.
- Одделни средства подготвени за секое подрачје посебно. Наставникот тука, ги забележува сите успеси во врска со програма за Турскиот јазик (од когнитивна, социо-емоционална, општествена и психомоторичка насока). Добиените резултати од следењето на постигањата на учениците овозможуваат креирање на планирани усни и пишани повратни информации, кои во форма на креирани описи се наменети за учениците, за родителите и за наставниците.

МИКРОСУМАТИВНО ОЦЕНУВАЊЕ

- На крајот од секое тримесечје, врз основа на сознанијата од формативното оценување, се реализира микросумативно оценување од чиешто резултати се оформуваат тримесечните оценки и вреднувања на постигањата на учениците.

СУМАТИВНО ОЦЕНУВАЊЕ

- Врз основа на целокупните податоци добиени од следењето, проверката на постигањата на учениците во текот на реализацијата на Наставната програма, наставникот ја констатира развојната состојба на секој ученик поединечно, во рамките на секое програмско подрачје.

Од формираните сумативни оценки, формулирани за секој ученик, посебно раководејќи се од поставените нивоа на постигања, во текот на определени временски периоди, наставникот внесува и соодветни нумерички оценки.

7. ОБРАЗОВНИ СТАНДАРДИ

Наставната програма по турски јазик ќе се реализира според Нормативот за опременост на кабинетите (училниците) по македонски јазик). Наставата за VII, VIII ve IX. Одделение и Нормативот за опременост на кабинетите со наставни средства за VII одделение е предвиден со Законот бр. 07-1830/1 донесен од страна на Министерот за образование и наука на 28.02.2008 година.

8. НАСТАВЕН КАДАР – НОРМАТИВ

Настава по турски јазик за VII одделение може да изведува лице кое завршило:

- Филолошки (порано Филозофски) факултет – студиска група за турски јазик и книжевност;
- Филолошки факултет – турски јазик како втор главен предмет - наставна насока.

9. КОМИСИЈА ЗА ПОДГОТОВКА НА НАСТАВНАТА ПРОГРАМА

Лица кои земаа учество во подготовка на Наставните програми по предметот Турски јазик за 7, 8, 9. одделение:

- **Доц. Д-р Севин Алил:** професор при Универзитетот „Кирил и Методиј,, Филолошки факултет „Блаже Конески,, Катедра за турски јазик и литература;

Катедра за турски јазик и литература;

- **М-р Осман Емин** – ОУ „Тефејџуз,, -Скопје, училишен педагог;
- **М-р Актан Аго** - СУГС „Јосип Броз Тито,, – Скопје, професор по Турски јазик и литература;
- **Цемиле Али** - ОУ „Тефејџуз,, -Скопје, предметен наставник;
- **Јакуп Илјас** – советник по Турски јазик во Бирото за развој на образованието – Скопје, координатор.

10. РЕШЕНИЕ И ДАТУМ НА ДОНЕСУВАЊЕ НА НАСТАВНАТА ПРОГРАМА

Наставната програма по биологија за шесто одделение на основното осумгодишно образование, односно за седмо одделение на основното деветгодишно образование ја донесе

Министер

Сулејман Рушити

на ден _____